

Program powstał pod kierunkiem Elżbiety Bednarz

Program nauczania religii dla klasy III gimnazjum

Symbol programu: TK/PR 07/2010

WPROWADZENIE

Adolescencja jest to okres osiągania dojrzałości poprzez przemiany w życiu człowieka, które prowadzą go z dzieciństwa ku dorosłości. Po stabilnym okresie dzieciństwa jest to czas intensywnych przemian, którym podlega większość procesów rozwoju, zarówno biologicznych, psychologicznych, jak i społecznych. Z punktu widzenia fizjologicznego następują zmiany w budowie i czynnościach ciała dorastającego człowieka, związane z odpowiednią gospodarką hormonalną. Przemiana psychologiczna dotyczy przede wszystkim procesów emocjonalnych i poznawczych, jak również rozumienia norm moralnych. W okresie adolescencji człowiek uzyskuje dwie istotne dla jego dalszego rozwoju zdolności, a mianowicie zdolność do dawania nowego życia oraz zdolność do samodzielnego kształtowania własnej osobowości.

Według M. Orwida i K. Pietruszewskiego, główne zadania adolescencji to zakończenie procesu separacji/indywidualizacji rozpoczętego w pierwszym roku życia i określenie własnej, szeroko pojmowanej tożsamości: ustalenie tożsamości psychologicznej, psychoseksualnej, interakcyjnej, społecznej, ustalenie własnego systemu wartości i określenie własnych systemów życiowych¹.

Na tym etapie edukacyjnym mamy więc do czynienia z osobą, która dojrzewa fizycznie i psychicznie, kształtuje się nowy dorosły człowiek. Okres, który następuje w procesie rozwoju poznawczego, przez J. Piageta zwanym okresem operacji formalnych (wiek dz. 11-12 lat), to czas w którym uczniowie zaczynają być gotowi do funkcjonowania na poziomie symbolicznego i abstrakcyjnego myślenia. Młody człowiek jest zdolny do rozwiązywania problemów w umyśle za pomocą systematycznego testowania zbioru hipotez,

¹ M. Orwid, K. Pietruszewski, *Psychiatria dzieci i młodzieży*, Collegium Medicum U J, Kraków 1996, s. 88.

wyłączania hipotez i równoczesnego badania ich wzajemnych zależności. W tym okresie rozwija się zdolność obserwacji. Uczeń potrafi już samodzielnie koncentrować uwagę na poszczególnych zadaniach. W procesach myślowych analiza i synteza stopniowo zostają dobrze opanowane. Uczniowie interesują się logicznymi następstwami i tym, co może być udowodnione. Stawiają pytania o sens rzeczywistości. Osobista akceptacja wartości jest elementem rozwoju osobowości. Nastolatek nie przyjmuje wszystkiego, co się mu przekazuje; wszystko poddaje krytycznej ocenie. Jest szczególnie krytyczny wobec autorytetów. W życiu młodego człowieka pojawiają się niekiedy sprzeczne, wykluczające się tendencje (egocentryzm i poświęcenie się, obojętność i zaangażowanie się). Istotną cechą charakterystyczną jest wzrost autonomii emocjonalnej i autonomii przy podejmowaniu decyzji. Zaznacza się to w podejmowaniu decyzji, zwłaszcza moralnych i religijnych oraz dotyczących światopoglądu. Młodzież pragnie sama decydować o własnym losie, o dokonywanych wyborach.

W tym okresie życia młodzież jest świadoma występowania niekonsekwencji i błędów wynikających z używania kontroli i równowagi umysłowej. Potrafi ustalać własne plany realizacji długich i szczegółowych projektów, jeśli podane mają cele i ramy czasowe zakończenia projektu.

Młodzież zaczyna uważniej niż do tej pory obserwować otoczenie, dostrzega wiele spraw, których przedtem nie zauważała, przeprowadza porównania między zaobserwowanymi faktami, analizuje cechy i sposób postępowania osób ze swojego środowiska. Zwraca szczególną uwagę na sprzeczności i niekonsekwencje w działaniu ludzi, na niezgodność pomiędzy deklaracjami a czynami, pomiędzy głoszonymi zasadami a ich realizacją w życiu. Głównymi obiektami młodzieńczej krytyki stają się ludzie z bliższego i dalszego otoczenia, a w szczególności osoby dorosłe, z którymi nastolatki systematycznie kontaktują się, czyli rodzice i nauczyciele. Ponadto przedmiotem krytyki stają się fakty i zjawiska z otaczającej rzeczywistości społecznej. Na rozwój umysłowy młodzieży ogromny wpływ wywiera szkoła, obok oddziaływań środowiska rodzinnego i środków masowego przekazu. Aktywność myślowa, zwiększająca się orientacja w dziedzinie nauki i kultury prowadzi do budzenia się i rozwijania zainteresowań.

Na tym etapie uczniowie nabywają umiejętności samodzielnego studiowania Pisma Świętego, uczą się metod i zasad interpretacji tekstu. Do pracy należy wprowadzić metody poszukujące (drama, dyskusja, panel, trybunał, quizy, rewizje życia, dylematy moralne, tzw. „burza mózgów”). Pomogą one kształtować własne opinie, umiejętności argumentowania, motywowania, precyzowania myśli. Szczególną uwagę należy zwrócić na kształtowanie

odpowiedzialności za własne postępowanie, poprzez pokazanie tych dylematów w życiu mężów Bożych.

Młodzież w wieku gimnazjalnym, w wyniku dojrzewania struktur umysłowych, jest już w stanie pełniej rozumieć treści biblijne, wyciągać ogólne wnioski, rozważać abstrakcyjne pojęcia i łączyć poszczególne części w całości. Uczniowie są w stanie podjąć zadanie odkrywania podobieństwa pomiędzy historią Izraela w Starym Testamencie, a historią życia każdego człowieka nawracającego się do Boga, zaczynają rozumieć sens odkupieńczej śmierci Jezusa, będą w stanie widzieć poznawane wcześniej historie w szerszym kontekście.

Ponieważ młodzi ludzie w tym wieku są otwarci na wyzwania, powinni zostać zachęcani do powierzenia swojego życia Chrystusowi. Wierząca młoda osoba powinna być zachęcona do żywej wiary i osobistej relacji z Chrystusem.

Nastolatki są osobami prawie całkowicie rozwiniętymi społecznie. Na ich decyzje duży wpływ ma to, co inni pomyślą. Choć potrzebują oni zdystansowania się od rodziców i ich pragnień, nadal ważne jest dla nich bezpieczeństwo w grupie. W tym właśnie czasie nasila się problem presji rówieśniczej. Wzorce rówieśników i dorosłych stają się szczególnie ważne w życiu dorastających dzieci. Modele utrwalają się poprzez dobre relacje. Te nacechowane wrogością są odrzucane. Wzorce pozostają ważnymi komponentami w budowie osobowości.

Dwa elementy powinny towarzyszyć rozwojowi wiary w tym okresie: pełne zaufania środowisko społeczności chrześcijańskiej i przynależność do grupy młodzieżowej, która będzie pomagać w sprawdzeniu ograniczeń wynikających z przekonań. Młodzi ludzie w Kościele potrzebują wsparcia i prowadzenia osób dorosłych w poznawaniu spraw związanych z wiarą, ale z pewnością nie kontrolowania i manipulacji. Ponadto potrzebują, by dać im szansę wkładu w życie Kościoła poprzez to, iż katecheta da im możliwość przetestowania drogi życia stwarzając okazje do usługiwania w społeczności. Nauczyciele muszą pozwolić im zadawać trudne pytania, licząc się z tym, że na niektóre nie odpowiedzą, lub ich odpowiedź nie spodoba się uczniom. W tym trudnym okresie rozwoju najważniejszą rzeczą jest „klarowność” osoby uczącej. Musi ona zdobyć zaufanie dzieci, aby zostać dopuszczona do ich rozterek związanych z okresem adolescencji.

Przedstawieniu nowych aspektów prawd wiary i życia wiarą musi towarzyszyć ich intelektualne zgłębienie i podbudowa. Zadaniem nauczyciela jest ukazanie ich egzystencjalnej wartości, kształtowanie religijnego sposobu myślenia, dawanie pewności budowania i trwałości przekonań, uzdalnianie do wyborów w duchu chrześcijańskim.

Poniżej zaprezentowany program nauczania biblijnego uwzględnia wyżej wymienione wskazania, możliwości i ograniczenia dotyczące uczniów na etapie edukacji gimnazjalnej. Wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu młodego człowieka zarówno na tematy o Bogu i Jego Słowie, jak też o codziennych problemach, które go nurtują i wymagają konkretnych wskazówek co do ich rozwiązań.

Treści programowe zostały wypracowane wspólnie przez studentów Instytutu Pedagogiki Religii oraz podyplomowych studiów katechetycznych w Warszawskim Seminarium Teologicznym w roku akademickim 2010/2011. Opracowanie programu zostało zrealizowane przez wykładowcę i kierownika wymienionej specjalności; dyrektora Służby Katechetycznej Kościoła Zielonoświątkowego w RP - dr teologii; pedagogiki religijnej Elżbietę Bednarz.

Do programu nauczania zostały opracowane scenariusze lekcji dla nauczyciela oraz ćwiczenia dla ucznia. Autorami materiałów dydaktycznych są absolwenci i studenci wymienionych wyżej specjalizacji, pod kierunkiem Elżbiety Bednarz.

Program nauczania religii dla klasy III – 33 lekcje

Ja i Bóg a wyzwania współczesnego świata

CELE KATECHETYCZNE

- Rozwijanie wiadomości o pokusie i grzechu.
- Wdrożenie w podstawy nauczania dotyczące dwóch Królestw.
- Rozbudzenie zainteresowania zagadnieniem życia i śmierci.
- Przybliżenie tematyki dotyczącej przebaczenia i naszego życia w Chrystusie.
- Rozwijanie zainteresowania światem Biblii.
- Wdrożenie do stosowania wartości biblijnych w codziennym życiu.
- Przygotowanie do właściwej postawy wobec subkultur.
- Kształtowanie właściwych wyborów w związku ze zdolnością odbioru rzeczywistości naszymi zmysłami.

ZADANIA KATECHETY

- Pomoc uczniom w rozwijaniu wiadomości o pokusie i grzechu.
- Kształtowanie postawy świadomej istnienia dwóch Królestw.
- Rozbudzenie zainteresowania uczniów tematem ewangelizacji.
- Kształtowanie w uczniach świadomej potrzeby zwrócenia się do Jezusa z prośbą o przebaczenie grzechów.
- Pomoc w kształtowaniu właściwej postawy wobec subkultur.
- Wskazanie uczniom ważnej roli zmysłów w przybliżeniu się do Boga ale też w zmaganiu się z tym co niesie świat.
- Pomoc w przygotowaniu uczniów do życia w Bogu i dla Kościoła.

TREŚCI

- 1. Grzech – wybaczenie czy nie wybaczenie?**
 - 1.1. Definicja, źródło, przyczyna, natura
 - 1.2. Grzech niewybaczalny i jego konsekwencje
 - 1.3. Wpływ grzechu na życie człowieka
- 2. Pokusa**
 - 2.1. Czym jest pokusa, pochodzenie pokusy?
 - 2.2. Jak sobie radzić z pokusą?
 - 2.3. Skutki /konsekwencje pokus
- 3. Dwa Królestwa**
 - 3.1. Czym jest Królestwo Boże?
 - 3.2. Czym jest królestwo ciemności? Kim jest szatan?
 - 3.3. Jezus pokonał szatana!
- 4. Duchowa walka**
 - 4.1. W jaki sposób atakuje nas wróg?
 - 4.2. Kto rządzi światem?
 - 4.3. Jak prowadzić zwycięskie chrześcijańskie życie
- 5. Przebaczenie**
 - 5.1. Czym jest przebaczenie?
 - 5.2. Krew Jezusa a przebaczenie
 - 5.3. Dlaczego przebaczać?
- 6. Kim jestem w Chrystusie**
 - 6.1. Otrzymujemy nowe życie
 - 6.2. Nowa relacja z Bogiem
 - 6.3. Oddzieleni od grzechu/świata
 - 6.4. Życiowe wybory
- 7. Stosowanie wartości biblijnych w codziennym życiu**
 - 7.1. Szacunek
 - 7.2. Odpowiedzialność
 - 7.3. Wolność od namiętności
 - 7.4. Miłość buduje, egoizm niszczy
 - 7.5. Boża sprawiedliwość

7.6. Kim jestem a kim powinienem być?

8. Znaczenie ewangelizacji dla mnie i świata

8.1. Znaczenie i potrzeba ewangelizacji

8.2. Wpływ Ewangelii na moje życie -świadectwa

8.3. Biblijne przykłady ewangelistów i styl ich życia

8.4. Jak dzielić się ewangelią?

9. Subkultury a chrześcijanin

9.1. Subkultury a wartość chrześcijaństwa

9.2. Chrześcijańska wolność wobec przynależności do grupy

10. Bóg obdarzył nas wzrokiem i słuchem

10.1. Czy każda muzyka, którą słucham jest dobra?

10.2. Jaki wpływ ma na mnie telewizja?

10.3. Czy wszystko, co czytam i przeglądam w Internecie ma na mnie dobry wpływ?

ZAMIERZONE OSIĄGNIĘCIA:

Uczeń powinien znać:

- wiadomości o pokusie i grzechu;
- podstawy nauczania dotyczące dwóch Królestw;
- zagadnienia dotyczące życia i śmierci;
- tematykę dotyczącą przebaczenia i naszego życia w Chrystusie;
- swoją rolę w procesie ewangelizacji.

Uczeń powinien umieć:

- zwrócić się do Jezusa z prośbą o przebaczenie grzechów;
- zająć właściwą postawę wobec subkultur;
- dostrzegać ważną rolę zmysłów w przybliżeniu się do Boga ale też w zmaganiu się z tym co niesie świat;
- być przygotowanym do praktycznego życia chrześcijańskiego.